

Het LNV Draaiboek Klassieke Varkenspest, gemengd versie 1 en 2, grotendeels gedateerd 19-03-99 (enkele pagina's 22-03-99)

Het LNV Draaiboek Klassieke Varkenspest is besproken in de vergadering van de Raad voor dierenaangelegenheden van 21 december 1999, na voorafgaande intensieve behandeling in de Afdelingen gezondheidsvraagstukken en welzijnsvraagstukken. Door de aanwezigheid van deskundige vertegenwoordigers van LNV in enkele vergaderingen konden reeds vele vraagpunten worden verhelderd en aanpassingen worden toegezegd. Met deze neerslag van de belangrijkste bevindingen wil de Raad bijdragen aan de realisering van de doelen van de KVP-bestrijding, geformuleerd op bladzijde 6 van Hoofdstuk 1 van het Draaiboek.

De Raad beseft dat een draaiboek een dynamisch geheel van maatregelen is, dat indien nodig op ieder moment bijgesteld kan worden. Reeds eerder* sprak de Raad de wenselijkheid uit om een draaiboek op regelmatige tijden door een vaste redactie te laten controleren en zondig up-daten. Dit zal niet alleen bijdragen aan de actualiteit en de correctheid van de gegevens, maar ook aan het commitment van alle betrokken partijen die aan het overleg hebben deelgenomen om de bepalingen van het draaiboek naar behoren uit te voeren. De Raad wil zelfs in overweging geven de verschillende draaiboeken te laten bewaken door een full-time kwaliteitsmanager. Deze zou tevens als eindredacteur kunnen optreden om de tekst van elk draaiboek intern te harmoniseren. Wijzigingen in één hoofdstuk kunnen immers consequenties hebben voor andere hoofdstukken. Daarnaast zou ook een eenheid van stijl, taalgebruik en indeling van alle draaiboeken moeten worden nagestreefd. De Raad vraagt zich af of het niet mogelijk is om voor dit (en ook voor alle andere) draaiboek(en) een ISO-certificaat te verkrijgen. Het kan ook internationaal van belang zijn om de draaiboeken op dat niveau te certificeren.

Verder meent de Raad dat rekening dient te worden gehouden met het feit dat ook "leken" (men denke bijvoorbeeld aan de politie, burgemeesters, etc.) met het draaiboek moeten werken of er in ieder geval ten tijde van een uitbraak mee in aanraking kunnen komen. De gebruikte terminologie zal derhalve uitgelegd moeten worden (men denke bijvoorbeeld aan toezichtsgebied, beschermingsgebied en bufferzone). Verder zou het de leesbaarheid van het draaiboek voor leken sterk vergroten indien ieder hoofdstuk zou beginnen met een kleine paragraaf waarin doel, inhoud en werkwijze kort worden uiteengezet.

* Gezichtspunten van de Raad d.d. 24 juni 1997 betreffende de draaiboeken MKZ en NCD.

De Raad vindt het van belang dat er duidelijke, objectieve criteria komen voor het beoordelen van het dierenwelzijn. Het draaiboek bevat op dit punt alleen criteria voor de mate van overbezetting van stallen (bijvoorbeeld Hoofdstuk 12, pag. 5/6; Hoofdstuk 12, pag. 8). Naast de stalbezetting kunnen ook beschadiging van dieren door onderlinge agressie, het klimaat in de stal en dergelijke, informatie geven over de welzijnssituatie. Dergelijke aandachtspunten met betrekking tot het welzijn zouden duidelijk in het draaiboek vermeld moeten worden. Aanscherping van de instructies voor het dodingspersoneel en van de bevoegdheden van de toezichthouders op dit aspect vraagt aandacht (Hoofdstuk XIII, pag. 7). Ook voor de varkenshouder is het van belang deze criteria te kennen. Hij is immers degene die welzijnsproblemen aanhangig moet maken.

De Raad ziet het gebrek aan voldoende dodings- en destructiecapaciteit als voornaamste oorzaak van welzijnsproblemen. Weliswaar zal er bij een pestuitbraak veelal sprake zijn van een 'nood breekt wet'-situatie, maar dat mag er niet toe leiden dat de lat steeds hoger wordt gelegd. De Raad meent dat de dodings- en destructiecapaciteit van zodanige omvang moet zijn, dat de stalbezetting, zelfs in een 'worst case'-situatie, de wettelijk toelaatbare bezetting met ten hoogste 50 % overschrijdt. Gebruik van een markervaccin, instellen van een fokverbod en verplicht afdrijven van foetussen zouden bij de berekening van de minimaal benodigde capaciteit meegenomen kunnen worden.

Andere welzijnsaspecten, die duidelijker zouden kunnen worden geregeld, betreffen onder andere de verantwoordelijkheid voor het aanhouden van het voorgeschreven totale gewicht van de per vrachtauto af te voeren dieren en van het voorschrift dat dieren met groot verschil in gewicht niet in hetzelfde compartiment van de vrachtauto vervoerd mogen worden (Hoofdstuk 13, pag. 6/7). Controle op het gewicht van de dieren bij doding (biggen met een gewicht onder de 25 kg moeten worden gedood door middel van T61) behoort nauwgezet uitgevoerd te worden. De maximale dodingscapaciteit van elke unit en de minimum lengte van de afvoerband dienen, met het oog op het kunnen constateren of een dier dood is, vastgesteld te worden.

Voorkomen moet worden dat wrakke dieren op ingesloten bedrijven blijven liggen tot er geruimd mag worden of weer gereden wordt. De dieren dienen prompt ter plaatse gedood te worden en geregeld moet worden wat er vervolgens met de kadavers dient te gebeuren.

Het lijkt zinnig om in het draaiboek er aan te refereren dat er een Commissie van Toezicht is en om aan te geven wat het doel en de bevoegdheden daarvan zijn.

De Raad vindt het gewenst dat meer inzicht gegeven wordt in de strategie die met betrekking tot het instellen van een fokverbod wordt gevolgd (Hoofdstuk 1, pag. 9).

De Raad wijst erop dat het doel van de opkoop van varkens en biggen, zoals dat staat geformuleerd in Hoofdstuk 13 (begin pag. 1), niet met de werkelijkheid overeenkomt. Dieren worden niet alleen gedood als zich ernstige welzijnsproblemen voordoen, maar ook al daarvóór, als welzijnsproblemen verwacht worden.

De ervaring heeft geleerd dat er bij een peestsituatie dieren zijn die aanzienlijk zwaarder zijn dan normaal voorkomt. Het is twijfelachtig of voor deze dieren de oppervlakenormen in het schema in Hoofdstuk 12, pag. 8 onderaan, kunnen worden aangehouden.

Voorwaarde 2 op pag. 17 van Hoofdstuk 12 stelt een onmogelijke eis (“In de urgentieverklaring dient de practicus tevens aan te geven, geen bezwaar te hebben tegen het doodspuiten van biggen.”).

De Raad wil er op wijzen dat doding op de boerderij in geval van een grote calamiteit veelal geen reële optie zal zijn (Hoofdstuk 12, pag. 17-20). Vaccinatie, in het kader van een lokaal entprogramma rond de besmettingshaard, van goed geïdentificeerde dieren, die in elk geval (zodanig in fasen) ter destructie zullen worden afgevoerd, zou verlichting in dezen betekenen. Het streven om Europese belemmeringen op dit punt weg te nemen verdient dan ook prioriteit.

De Raad wijst ook op het belang van een effectieve tracering en screening van de ziekte. Initiatieven die ertoe leiden dat het virus zo snel mogelijk wordt opgemerkt als het in een koppel varkens opduikt, zodat bestrijdingsmaatregelen ook zo snel mogelijk kunnen worden ingezet, dienen krachtig te worden ondersteund. Aanvullende diagnostiek en vroege betrokkenheid van de dierenarts zijn essentiële elementen om de hoog-risico periode I te bekorten.

Er blijkt verwarring te kunnen ontstaan over het antwoord op de vraag wie “de boer”, danwel “de veehouder” is, die door de kringdirecteur RVV geïnformeerd dient te worden dat zijn bedrijf verdacht verklaard is, respectievelijk dat hij geen dieren mag afvoeren (beide op pag. 2 van Hoofdstuk 2). Daarnaast blijkt ook het in het draaiboek gebruikte begrip diersoort niet eenduidig gedefinieerd. De Raad meent dat beter gebruik gemaakt kan worden van de definities van diercategorieën die door het Agrarisch Telematica Centrum worden gehanteerd.

In het draaiboek mankeert een aanwijzing wie en op welk moment toestemming van de EU vraagt voor een opkoopregeling. Het is van het allergrootste belang dat dit steeds tijdig gebeurt.

De Raad is niet overtuigd van de juistheid om tijdens de pestcampagne op veel punten te werken met gedeelde verantwoordelijkheden (Hoofdstuk 2, pag. 2-4). Er moet nu te vaak samen besloten en geoordeeld worden.

Tenslotte vraagt de Raad aandacht voor de leesbaarheid van de waarschuwborden die langs de grote wegen worden geplaatst wanneer een vervoersverbod van kracht is (zie Hoofdstuk 7, pag. 4). Het is bij de vorige uitbraak gebleken dat deze nogal eens te klein, te onopvallend en onleesbaar waren.

Den Haag, 21 december 1999